

ИЗДАТЕЛ

научно списание за книгата

мес. чл. година XIII
Б11629

2011 / бр. 1-2

В БРОЯ:

- ПОХВАЛНО СЛОВО ЗА СЛИВЕНСКАТА РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА "САВА ДОБРОПЛОДНИ"
- ОТ СОФИЯ ПРЕЗ ФРАНКФУРТ ДО САНКТ ПЕТЕРБУРГ
- КНИГАТА И ЧЕТЕНЕТО. НЯКОИ ТЕНДЕНЦИИ, ИЗВЕДЕНИ ОТ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ
- МАТЕРИАЛИЗАЦИЯ НА ИНФОРМАЦИЯТА ЧРЕЗ ЗНАКА, СИМВОЛА, ОБРАЗА И ЕЗИКА
- ИНФОРМАЦИОНЕН КОД НА БЪЛГАРСКОТО ИЗЯЩНО СЛОВО: ХУМАНИЗИРАЩА ФЕНОМЕНОЛОГИЯ
- АСПЕКТИ ОТ НАУЧНАТА ПЕРИОДИКА ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО СЛЕД 1989 г., СВЪРЗАНИ С ИСТОРИЧЕСКАТА ТЕМА И КНИГОЗНАНИЕТО
- ЗНАЧЕНИЕТО НА КОМПЮТЪРНИТЕ УМЕНИЯ В ЖИВОТА НА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА
- УНИКАЛНО КОМПЛЕКСНО ВИЗУАЛИЗИРАНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИСТОРИЯТА И КУЛТУРАТА НА ИРАН КАТО ОБЩОЦИВИЛИЗАЦИОНЕН ФЕНОМЕН – НАУЧНО-ДОКУМЕНТАЛЕН ФИЛМ
- ПЕСЕН НА ПЕСНИТЕ
- ТРИЕЗИЧЕН РЕЧНИК ПО БИБЛИОТЕЧНА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ
- ХУМАНИЗЪМ И ЗНАНИЕ – АЛТЕРНАТИВИ ИЛИ ХАРМОНИЧНО БЪДЕЩЕ НА ОБЩЕСТВОТО, ОСНОВАНО НА ЗНАНИЕ
- СЕДМИЦА, ПОСВЕТЕНА НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ДЕН НА КНИГАТА И АВТОРСКОТО ПРАВО
- РЕЦЕНЗИИ

ИЗДАТЕЛ ИЗДАТЕЛ

ДИРЕКТОР

проф. д.ик.н. Стоян Денчев

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Главен редактор

доц. д-р Лъчезар Георгиев

проф. д-рн Пламен Легкоступ

проф. д-рн Иван Стоянов

доц. д-р Стефан Коларов

проф. д-рн Мария Младенова

Графичен дизайн

Иван Иванов

Технически редактор

Райна Карабоева

Коректор

Цветанка Рашкова

ISSN 1310-4624

5000 Велико Търново
ул. „Теодосий Търновски“ № 2,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

1784 София
бул. „Цариградско шосе“ № 119
Университет по библиотекознание и
информационни технологии

НАУЧНО СПИСАНИЕ ЗА КНИГАТА

ГОДИНА XIII, № 1-2, 2011

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
УНИВЕРСИТЕТ ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ
И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

СЪДЪРЖАНИЕ

Росица Петрова-Василева. ПОХВАЛНО СЛОВО ЗА СЛИВЕНСКАТА РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА “САВА ДОБРОПЛОДНИ”	2
Доц. д-р Лъчезар Георгиев. ОТ СОФИЯ ПРЕЗ ФРАНКФУРТ ДО САНКТ ПЕТЕРБУРГ	4
Д-р Любомира Парижкова. КНИГАТА И ЧЕТЕНЕТО. НЯКОИ ТЕНДЕНЦИИ, ИЗВЕДЕНИ ОТ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ	11
Проф. д-р Николай Палашев. МАТЕРИАЛИЗАЦИЯ НА ИНФОРМАЦИЯТА ЧРЕЗ ЗНАКА, СИМВОЛА, ОБРАЗА И ЕЗИКА И КАТО ЕЛЕМЕНТИ НА КОМУНИКАЦИОННИЯ КОД	14
Проф. д.ик.н. Стоян Денчев, проф. д.п.н. Александра Куманова, Николай Василев. ИНФОРМАЦИОНЕН КОД НА БЪЛГАРСКОТО ИЗЯЩНО СЛОВО: ХУМАНИЗИРАЩА ФЕНОМЕНОЛОГИЯ	19
Докт. Стела Асенова. АСПЕКТИ ОТ НАУЧНАТА ПЕРИОДИКА ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО СЛЕД 1989 г., СВЪРЗАНИ С ИСТОРИЧЕСКАТА ТЕМА И КНИГОЗНАНИЕТО	26
Доц. Добринка Стойкова, проф. Иванка Янкова. ЗНАЧЕНИЕТО НА КОМПЮТЪРНИТЕ УМЕНИЯ В ЖИВОТА НА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА	35
Ангелина Петрова, Михаил Урилски. УНИКАЛНО КОМПЛЕКСНО ВИЗУАЛИЗИРАНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИСТОРИЯТА И КУЛТУРАТА НА ИРАН КАТО ОБЩОЦИВИЛИЗАЦИОНЕН ФЕНОМЕН – НАУЧНОДОКУМЕНТАЛЕН ФИЛМ	38
Мариян Гюровски. СЪЩНОСТ И ЗНАЧЕНИЕ НА ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ КАТО ВЪРХОВЕН ГЛАВНОКОМАНДВАЩ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ И ПРОБЛЕМИ ПРИ НЕГОВИТЕ ФУНКЦИОНАЛНИ ОТНОШЕНИЯ	41
Ангел Чобанов. ПЕСЕН НА ПЕСНИТЕ	45
Проф. д.ик.н. Стоян Денчев, проф. д.п.н. Александра Куманова, доц. д-р Никола Казански, д-р Николай Василев, Марияна Максимова. ТРИЕЗИЧЕН РЕЧНИК ПО БИБЛИОТЕЧНА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ	52
Проф. д-р Кристина Върбанова-Денчева. ХУМАНИЗЪМ И ЗНАНИЕ – АЛТЕРНАТИВИ ИЛИ ХАРМОНИЧНО БЪДЕЩЕ НА ОБЩЕСТВОТО, ОСНОВАНО НА ЗНАНИЕ	58
Д-р Любомира Парижкова. СЕДМИЦА, ПОСВЕТЕНА НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ДЕН НА КНИГАТА И АВТОРСКОТО ПРАВО	59

ПОХВАЛНО СЛОВО ЗА СЛИВЕНСКАТА РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА “САВА ДОБРОПЛОДНИ”

Росица Петрова-Василева

Регионална библиотека “Сава Доброплодни” е създадена като държавна библиотека през 1955 г. с Решение на МС. През 1995 г. става депозитна за учебната, научнопопулярната и детска литература (във фондовете си съхранява трайно по един екземпляр от цялата книжна продукция за деца в България). От 1 юли 2000 г. по силата на ПМС 153/28.07.2000 г. получава статут на регионална библиотека – основен културен и научноинформационен център, осъществяващ дейността си на територията на Сливенска област.

В началото на XXI век библиотека “Сава Доброплодни” съчетава в ежедневието си традиция и новаторство, статукво и динамичната му конструктивна промяна. Тя предоставя на гражданите на Сливен и региона уникален многоотраслов фонд от монографии, справочна литература, периодика, нотни и графични издания, картини, касети, CD, DVD, диапозитиви, диафилми, видеофилми и др. материали, на български и чужди езици, наброяващ над 317 000 библиотечни единици. Особено ценен е старопечатният фонд от книги, публикувани в периода 1806–1878 г. Библиотеката е архив на местния печат и център на справочно-библиографската и информационна дейност и на библиографията за родния край, регионален център за междубиблиотечно обслужване, както и експертно-консултантски, квалификационен и координационен център за всички видове библиотеки на територията на Сливенска област. Разработва и участва в реализирането на програми и проекти, свързани с: автоматизацията на основните библиотечно-библиографски процеси, дигитализацията на ценни колекции, продължаващото образование, културната интеграция и гражданското участие, реализира дългосрочна програма за работа с деца.

Чрез свободния достъп до Internet и новите информационни технологии библиотеката вече е част от информационното общество без граници. Разполага с 2 електронни читални за достъп до Интернет с 30 работни места и локална автоматизирана мрежа за достъп на библиотечни специалисти и потребители до всички информационни масиви на библиотеката с 36 работни места.

Годишно библиотеката обслужва над 8000 читатели. Регистрират се над 147 000 посещения и се раздават над 294 000 тома литература. Набавят се над 10 000 издания и нови носители на информация.

РБ “Сава Доброплодни” е сред малкото сродни културни институти в България, в които се осъществява модерен мениджмънт. Библиотеката работи на принципа на делегираните бюджети и развива редица спомагателни дейности и платени услуги, осигуряващи ѝ допълнителни средства за развитие на основната ѝ дейност.

Регионална библиотека „Сава Доброплодни” е институция с ярко присъствие в културния живот на град Сливен, на региона и в страната. Водещи цели в нейната дейност са съхраняване на духовността и националната ни културна идентичност, както и популяризиране на световните достижения в областта на литературата, културата и изкуствата. Чрез реализиране на многобройни инициативи, успешни проекти и партньорства, както в България, така и в чужбина, тя демонстрира огромните възможности на културата – да приобщава, да извисява, да стимулира добротворство. Литературните вечери, срещите с писатели, обсъжданията на книги, научните конференции, изложбите, литературните маратони, инициативата “Петъчен литературен салон”, както и многобройните прояви за децата като уникалния Национален фестивал на детската книга, лятната творческа работилница „В библиотеката е весело и забавно”, многобройните конкурси, литературни двубои и състезания, представления, концерти и др. превърнаха РБ “Сава Доброплодни” в еталон за иновационни виждания в областта на културата и духовността.

Особеното и различното, онова което отличава Регионална библиотека “Сава Доброплодни” – Сливен, от останалите големи библиотеки в страната е нейната целенасочена работа с децата. Тя е основен организатор и на единствения в България Национален фестивал на детската книга.

Национален фестивал на детската книга

Той се провежда ежегодно през май, от 1999 г. Организира се от Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ – Сливен, с подкрепата на Министерство на културата, Община Сливен, Областна администрация – Сливен, Държавната агенция за българите в чужбина, Асоциация „Българска книга“, Ротари клуб – Сливен, най-големите детски издателства и др.

Националният фестивал на детската книга е уникално явление в културния живот на България. Той е единственият форум в страната, на който участниците в процеса на създаването и разпространението на детската книга – автори, издатели, илюстратори, книгоразпространители, педагози, психолози, библиотечни специалисти и др. както от България, така и от чужбина, се срещат ежегодно и обсъждат състоянието и бъдещето на детското книгоиздаване, търсят нови пътища и форми за засилване на интереса на децата към книгата и четенето в конкуренция с новите мултимедийни продукти.

Всяка година в програмата на фестивала се включват: базари на книги, представяне на автори и издателства, литературни двубои, състезания, кръгли маси по проблемите на детската книга, литературни конкурси, изложби, представления, концерти, карнавални шествия и др.

Националният фестивал на детската книга е и естествено място за изява на възможностите на всички млади дарования, които чрез словото, рисунките, магията на песните и красотата на танца отправят своите първи послания на творци.

Ежегодно в рамките на Националния фестивал на детската книга се провеждат и детски литературни конкурси и конкурси за рисунка на различни теми. Издават се сборници с наградените творби. От 2007 г. в дните на фестивала се провежда Национален пленер за детска рисунка, който събира в Сливен най-добрите малки художници от

цялата страна.

От 2004 г. в рамките на Фестивала се връчва и Национална награда „Константин Константинов“ за принос в детското книгоиздаване в четири категории: голяма награда за цялостен принос и награди за: издателство, автор, илюстратор. Наградата включва малка пластика, диплом и парична сума. Съучредители на

наградата са Министерство на културата, Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ – Сливен, Община Сливен и Ротари клуб – Сливен. Носители на Националната награда „К. Константинов“ за цялостен принос са най-ярките представители на съвременната българска детска литература: Валери Петров (2004), Георги Константинов (2005), Катя Воденичарова (2006), Леда Милева (2007), Марко Ганчев (2008), Иван Цанев (2009), Кина Къдрева (2011). Носители на наградата в категория „автор“ са Виктор Самуилов, Севда Севан, Панчо Панчев (дядо Пънч), Петя Александрова, Мая Дългъчева, Юлия Спиридонова, Весела Фламбурари, в категория „издателство“ – ИК „ФЮТ“, ИК „Хермес“, ИК „Жанет 45“, ИК „Златно пате“, ИК „ПАН“, ИК „Егмонт България“, ИК „Дамян Яков“, а в категория „илустратор“ – художниците Спас Спасов, Ралица Мануилова, Олег Топалов, Ясен Гюзелев.

От 2002 г. организаторите на Националния фестивал на детската книга работят в партньорство с Международния детски фестивал „Змејеве дечје игре“ (Нови сад, Сърбия), а от 2005 г. и с Андерсеновия фестивал (Сестри Леванте, Италия) и Фестивала на приказките (Берлин, Германия). Създадени са контакти и с Международния фестивал „Библиобраз“ (Москва, Русия). От 2006 г. съвместни проекти се реализират и с Театралната фондация „Аида“ (Верона, Италия). От 2008 г. Фестивалът е член на Сдружението на балканските фестивали за детска литература.

За успехите на РБ „Сава Доброплодни“ са работили и работят поколения библиотекари. Но библиотеката, както и всеки друг институт, не съществува изолирана в общественото пространство. Промените в обществения, политическия и социалния живот влияят и върху нейната дейност. С удовлетворение можем да посочим, че през годините тя винаги се е радвала на сериозна институционална и обществена подкрепа, която е атестат за нейната работа. За успехите си е отличена с редица грамоти, награди и медали.

Създадена от една идея и стремеж за просвещение, преминала през ограниченията на идеологиите, днес Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ има нови измерения. Тя е храм на науката и културата, средище, в което се пресичат времена и идеи, символ на неограничената мисъл – една истинска духовна вселена. Чрез свободния достъп до Интернет и новите информационни технологии успешно приспособява услугите си към нуждите на съвременното общество. Работи активно за постигане на европейски стандарти, ражда нови инициативи. Чрез международните си проекти вече е място, където се осмислят проявленията на нашата национална идентичност и европейска съизмеримост.

Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ е институция с необходимо и сполучливо присъствие в обществения и културния живот не само на Сливен и региона, но и на България.

ОТ СОФИЯ ПРЕЗ ФРАНКФУРТ ДО САНКТ ПЕТЕРБУРГ

Доц. д-р Лъчезар Георгиев

Когато се завърнеш у дома след далечно пътуване, в първия миг ти се струва, че не е било, че се е случило само в съня ти и едва сега се пробуждаш. Но десетките снимки от цифровия апарат те връщат назад, ясно ти показват, че си прекосил хиляди километри, че си бил с часове на десет хиляди метра над земята, там горе във висините, където преживяното се превръща в магия, запечатваща впечатления от срещи с непознати хора, реки и морета, градове и удивителна архитектура; усещаш, че тъкмо ти си бил там, на път, заедно с мнозина, които са споделяли тези дни и без да ги познаваш, са ти станали неволно близки, заедно сте ръкопляскали при успешното приземяване на Боинга и единствено в мислите си вървял сам, правейки неизбежните съпоставки с родната действителност, нерядко тъжни и дори песимистични. И все пак осъзнаваш, че тъкмо в тези няколко дни идва твоето истинско време, че ставаш един от всички свободни да изберат маршрута и посоката си, че в тези часове можеш спокойно, без да се оглеждаш и за мислиш за угрижения делник, да поемеш към неизвестното, към онова, което е твое и на другите пасажери, че искаш да опознаеш да видиш повече, да научиш, да снимаш за спомен.

Макар че това не е първият ни полет, и сега, при отлепянето на самолета от пистата, изпитваме необяснимо чувство на лекота и устрем, виждаме лицата на останалите пътници, някои са прояснени, други дори се усмихват при издигането все по-нагоре и по-нагоре, седят с притворени очи, а има и такива, които заспиват от рязката промяна в налягането. След минути сме вече високо горе и гласът на пилота на немските авиолинии на „Луфтханза“ напевно ни припомня как полетът от София до Франкфурт ще изминем за около два часа при средна скорост... Стюардеси в тъмносини униформи усмихнато се навеждат да проверят дали коланите на пасажерите са затегнати, преглеждат багажа над главите им, отнасят по-обемните сакове в помещението до пилотската кабина. Да му стане на човек

обидно, че българите нехаят за предупрежденията още на летището и влачат дебели сакове и чанти, тъпчат ги в рафтовете за ръчен багаж и не подозират, че при внезапно пропадане във въздушна яма всичко може да се стовари и да повреди сериозно нечия глава. Накрая стюардесата се ядосва на нашенец, който безцеремонно е стоварил цял куфар в коридора и пречи на движението на персонала. Тя отнася багажа към пилотската кабина, а после отново всичко придобива обичайния ритъм – дамите в сини костюмчета и усмивки на лицата сервират вежливо, навеждат се към пътника и питат внимателно за предпочитанията; на помощ в големия салон идва дори вторият пилот и само за минута храната и питките са раздадени на пасажерите. През илюминаторите облаците остават ниско долу, огрени от слънчевата светлина, искряща със сребърни отблясъци в самолетните крила, и пухкавите им причудливи форми изглеждат отвисоко като заснежена, засипана от бели преспи равнина. Не ни остава много време да се наслаждаваме на пейзажа, българи разговарят на висок глас, демонстрирайки самочувствие пред удивените погледи на чужденците и добре, че е време да затегнем отново предпазните колани. Самолетът се спуска плавно, налягането едва се усеща, а през илюминаторите се открива невероятният Франкфурт, опасан от синята лента на река Майн; блясват сградите на група небостъргачи в централната част, речни кораби се движат бавно, напомняйки на ситни бубулечки; парцелите, предградията с островърхите, наредени като в детска игра къщи се открояват все по-ясно, след малко се вижда и огромното международно летище. Откарват ни с автобус право при входа на терминала, където без никакви усилия минаваме митническата проверка и след час вече сме на борда на друг „Боинг“, който ще ни отведе до летище „Пулково 2“ в предградията на Санкт Петербург.

Припомняме си, че през тези октомврийски дни във Франкфурт се провежда световният панаир на книгата – най-старият в света. Ще го посетим друг

път, но за утеха още в терминала на летището се отбиваме в една от книжарниците – рафтовете ѝ прашят от изобилие на чужди вестници, списания, красиво оформени книги. Но скоро оставяме книжното великолепие и десетките читатели, които се редят да купят стилиен подарък или четиво за из път. Подобна навалица в книжен магазин можеш да видиш май повече зад граница, отколкото в нашенска книжарница. Да се чуди човек къде изчезнаха хилядите четящи хора на България и само кризата ли е виновна за това.

След минути самолетът на „Луфтханза“ отново се издига и повторно зърваме синята ивица на Майн, небостъргачите и мостовете, белите корабчета и пенестите дири след тях, а само след секунди вечната река и градът изчезват, а металната птица отново прорязва бялата пелена на облаците. Откъм опашката на Боинга някой от пасажерите здраво хърка и с ужас откриваме, че е българин, седнал между двама чужденци – накрая те не издържат и започват да хлопат капациите на багажните рафтове. Нашенецът спи невъзмутимо, с топ да гърмиш, пак няма да го разбудиш. Хъркането е юнашко и далеч по-гласовито от нежно мрънкащите двигатели. Съседите на нашенеца се надигат, уж да отидат до тоалетната, българинът отмества колена, изръмжава нещо носово и продължава да цепи сънливата тишина. Накрая по-възрастната стюардеса се престава, навежда се над сънародника и след няколко енергични раздрусвания успява да го събуди. Останалите пасажери ръкопляскаат. Ние пък навеждаме виновно глави и се извърщаме мълчаливо към илюминатора, като се стараем да не си говорим.

Докато сме във висините, си припомняме за нашия колега и приятел доцент Петър Парижков от Университета по библиотекознание и информационни технологии и заместник-главен редактор на „Издател“, който няколко години по-назад пристига в града на река Нева за участие в Международния

научен конгрес, посветен на 100-годишнината на големия приятел и застъпник на България акад. Дмитрий Лихачов. Парижков подготвя идването на няколко руски учени у нас, за да се включат в Четвъртата национална конференция с международно участие „Държавата на духа“. Дълго ще помним Лихачовата конференция, проведена в Националния дворец на културата в София на 1 ноември 2006 г. – за Деня на будителите и за която колегата ни събра сякаш цялата си енергия, за да подготви нещо значимо и внушително като културна проява. В доклада си „Шестте диалога на акад. Д. С. Лихачов в Санкт Петербург“ от солидния сборник, излязъл няколко месеца след смъртта му (Парижков ни напусна на 13 март 2007 г.), той написа, че духът на големия застъпник на България „би останал удовлетворен от реализацията на своята идея за столетие на хуманитарната култура – единствено спасителна за човечеството идея в глобалния свят“. Думи важни и значими за духовното ни оцеляване, за бъдещето ни като нация.

Проф. Донка Правдомирова, автор на представената на същия форум биобиблиографската книга „Дмитрий Лихачов в България“, неотдавна отново ми припомни за приятеля Петър Парижков с една закачлива история. Нали и тримата сме от Великотърновския край, преди едно пътуване от София до университета в старата столица, където проф. Правдомирова преподава, той ѝ заръчва авторитетно – на всяка цена да намериш доцент Георгиев и да му предадеш специални поздравите от г-н Спирос Ганев! Тя решава да изпълни поръката, разпитва за мен, най-сетне ме открива и ми казва – чакай да видя, записала съм си, имаш поздравите чрез Парижков от... Най-после намира листчето, чете високо – ето, намерих името, поздравите са от господин Спирос Ганев! Аз я поглеждам смаяно, после започвам да се превивам от смях. Тя ме пита какво ми става. Отвърщам, че Спирос Ганев е колоритен образ на музикант и депутат в белетристичния ми сборник „Разкази от „Дълбокото подземие“, една книга, която излезе през 2005 г. и която бях подарил на Петър. После и приносителката на поздравите, и аз продължаваме да се смеем, и да се удивляваме на свежото чувство за хумор на неповторимия ни колега. Да, колко такива, а и още по-пикантни случки могат да се разкажат за приятеля Парижков, поета и съвременния будител с неукротим дух, който написа едни от най-хубавите страници за българското книжарство през нашето Възраждане.

Но ето че идва ред отново да се приземим, при това в ситен дъжд и между ниски сиви облаци. Градът не се вижда, мъглата се стели на талази. И този

път стъпваме благополучно – вече на руска земя. Целят салон с пасажери ръкопляска на екипажа.

На летище “Пулково 2” – втория терминал на Санкт-Петербургския аеропорт, минаваме през щателна проверка, която в деня на обратния ни полет ще бъде още по-усърдна – тогава ще ни накарат да си събуем и обувките, да свалим всички горни дрехи, часовници, телефони, бижута, лаптопи, да обуем по чорапи найлонови пликчета, вързани с връвчици, та да не падат от краката, и да застанем пред сканиращите устройства. Ясно е, че мерките са драстично затегнати, след като терористи взривиха през февруари 2004 г. московското метро – тогава загинаха 39 души, а над 120 човека бяха ранени. По-късно се случи и трагедията на едно от московските летища. Няма как, сигурността над всичко. Все пак млади руски митничарки се опитват да ни заговорят на английски. „Давай по руски!” – изненадваме ги приятно и дори ни упътват как по-лесно да се доберем до транспортната лента с багажа.

На входа на Пулково 2 ни посреща представител на организаторите на международната научна конференция за Константин Шафрановски – доц. Нина Василевна Пономарева, която пък е участвала във Великотърновската научна конференция с международно участие „Библиотеки, четене, комуникации”. Нина раздава щедри усмивки, но и бърза да ни качи на автобус номер 13 – с него достигаме до станцията на метрото. По пътя ни сочи мемориалния паметник на защитниците на града-герой Ленинград по време на Втората световна война. Усещам гордост зад обикновените думи, с които тази руска жена набързо щрихира събитията около невероятната отбрана срещу немската блокада, глада, хилядите жертви, стотиците доблестни прояви на дързост и устрем. И се сещам неволно за онази песен – „Десятый наш десантный батальон”. От тези времена, слава богу, днес са останали само внушителните паметници и музеите. После стигахме до метростанцията. Метрото е строено в средата на 50-те години на XIX век. Неделя е, дори намираме места да поседнем. След няколко спирки излизаме от мотрисата и стъпваме на стръмни и дълги ескаватори – за не свикналия чужденец движението по тях е уморително и дори цяло предизвикателство; толкова е стръмно, че не трябва и да си помислиш какво би се случило, ако се изпуснеш и полетиш надолу. Но тукашните пътници въобще не се впечатляват, нито се залюляват за миг, свикнали са, пък и стръмната подвижна стълба за облекчение най-сетне свършва и за нас.

И ето ни, право в централната част на Санкт Петербург. „Невски гранд хотел” е на неколкостотин метра от Невский проспект, при това върху една достолепна и иначе завардена от шума на автомобилите улица – „Большая Конюшенная”, която свършва с едноименен площад. Тук, пояснява Нина, са били императорските конюшни, елитни конски впрягове са излизали достолепно, за да натоварят височайшите дворцови особи в карети, каляски, файтони.

Подкрепяме се със следобедна закуска в уютно кафе на брега на река Мойка, приток или по-скоро канал на река Нева, край която са наредени барокови здания, а оттам се озоваваме за разходка на Дворцовия площад – със Зимния дворец, Главния щаб и Адмиралтейството. Подвигът на руските богатири през 1812 г., сразили елитната армия на Наполеон Бонапарт, е увенчан с Александровската колона от червен финландски мрамор, висока 47,5 м, която бива издигната по проект на О. Монферан в периода 1830–1834 г. Фигура на ангел, придържаш огромна кръст, символизира единството на божественото начало, вратата и народния триумф над завоевателите. Арката на Главния щаб пък е изпълнена с медната скулптурна композиция „Колесница на славата”, чийто подтекст е апотеоз на руското военно изкуство, благодарение на което става възможна победата над френския император-завоевател. Монументът е дело на талантливите скулптури С. С. Пименов и В. И. Демут-Малиновски. От отвъдната страна на площада се намира Ермитажа, най-големият руски музей и един от най-впечатляващите в света. Наблизо е спряла карета, по-скоро луксозен файтон от средата на XIX век с впряг от два красиви коня – качваме се и обикаляме площада, снимаме се за спомен с Нина.

Оставяме обаче разглеждането на музеите и архитектурните забележителности за идните два дни. Нина бърза да ни отведе с автобус до прочутата улица

„Биржевая линия”, където са разположени сгради със старинна архитектура, строени по разпореждане на император Петър I за нуждите на висшата държавна администрация, вляво са някои от факултетите на Държавния университет по култура и изкуства, вдясно са Руската академия на науките; минаваме покрай издателския център, академичната книжарница и отдалеч зърваме внушителната сграда на научната академична библиотека, където на следващия ден предстои да участваме в международния научен форум за големия руски библиограф Константин Шафрановски, организиран от библиотеката. По обратния път се застояваме пред паметника на Ломоносов, любуваме се на безгрижните студенти.

На отвъдния бряг, досама Екатерининския канал, известен в миналото като канала *Грибоедов*, се издига внушителният храм „Вознесение Христово”, който тукашните жители наричат „Спас на крови”. На това място на 1 март 1881 г. самоделна бомба, заложена от терористи, ранява смъртоносно император Александър II, който в същия ден умира от раните си. За изкупление на тегнещия върху православните грях на царевичеството бива издигнат този впечатляващ храм, за чийто строеж са събирани волни пожертвования от руския народ. Храмът „Спас на крови” бива строен цели 24 години и тържествено е осветен на 19 август 1907 г. в присъствието на император Николай II и неговото семейство. Тукашните жители смятат храма за истински шедьовър със своите цветни стенописи, фигурални композиции от Стария и Новия завет, скулптурни фигури и орнаменти, мраморни колони, над 6000 кв. м мозайки в интериорната част и още 1050 м върху фасадата. Малка арка с кръст от черен кристал е поставена на мястото, където е пролята кръвта на Александър II.

В движение разглеждаме внушителния Исаакиевски площад, чието основаване се свързва още с първите години от основаването на столицата на император Петър Велики и днес е великолепен архитектурен ансамбъл, в чийто оптически център се намира внушителният Исаакиевският събор. Площадът и самият храм са наименувани в чест на Свети Исаак Далматски, чието празнуване се отбелязва на 30 май по стар стил – рождения ден на Петър Велики. Високият над сто метра храм е подпрян със 72 огромни колони от гранит. Строен е между 1818 и 1858 г. Автор на архитектурния проект и строежа е О. Монферан, а вътрешността е истинско бижу, съчетаващо мозаечни и живописни композиции, фини архитектурни детайли.

Сградата на Адмиралтейството ни посреща с великолепен фонтан, скулптурна група нимфи, които носят земното кълбо, изящно здание, напомнящо триумфална арка, чийто купол завършва с островърха мачта. Целият архитектурен комплекс внушава ге-

роизма на руските моряци, но и безспорния военноморски талант на императора, положил основите на неповторимия град.

Отново сме на Невский проспект и пред смаяния ни поглед се разкрива един от архитектурните шедьоври на града – Казанският събор, величав комплекс от сгради с огромни колони и орнаментиран купол. Цялото здание напомня катедралата „Свети Петър” в Рим. Тук разказват, че когато видял великолепието на тази катедрала по време на своето посещение в Рим още преди коронацията си, амбициозният Петър I решил да издигне в на Невски проспект подобен грандиозен православен събор. Мечтата на императора се сбъднала, макар и покъсно – храмът е осветен с тържествена церемония на 27 септември 1811 г. и в него полагат чудотворната икона – Казанската икона на Света Богородица. И днес поклонници от цял свят извиват дълга верига и търпеливо чакат да преклонят глава и да се докоснат до светлия образ на небесната застъпница, да получат изцеление срещу болка, мъка, недъг. Архитектурният проект на събора е направен от А. Н. Воронихин. Тук е погребан героят от Отечествената война 1812 г. княз М. И. Кутузов-Смоленски – на великия пълководец е издигнат паметник-статуя пред събора; такава статуя има и на маршал Барклай де Толи, друг герой от тази война. Статуите от 1837 г. са истински шедьоври на руския творчески гений, дело на скулптура Б. И. Орловски. Интериорът на Казанския събор удивлява с великолепието на монументална църковна живопис и фини архитектурни детайли, великолепието от фрески, позлатени светилници, мраморни колони, картини, икони със златна и сребърна позлата. И с хилядите православни, които се отбиват да се поклонят и да запалят свещица за здраве в руската светиня. Правим го и ние. Спътницата ми се снима с артисти, облечени в красиви дворянски одежди.

